

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Jesu Siculi
Caltasinettensis, In ... Universitate Messanensi Theologiæ
Primarii Professoris, Tractatus Quinque In Quinque
Ecclesiæ Præcepta**

Tamburini, Tommaso

Dilingæ, 1697

Parergon Ad Quartum Ecclesiæ Præceptum. Disputatio Vnica. De Peccatis
Circa Cibum, Et Potum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40032

P A R E R G O N

AD QUARTUM ECCLESIAE PRÆCEPTUM.

DISPUTATIO UNICA.

DE PECCATIS CIRCA CIBUM, ET POTUM.

Omnis virtus, atque aded temperantia in cibo, & potu consistit in medio, seque removet à vitijs, quæ sunt per defectum, vel per excessum. De his igitur suo ordine in sequentem modum breviter agamus.

CAPUT I.

Peccata in cibo, & potu per defectum.

De nolente cibum ullum sumere.

1. **N**quirit primò de eo, qui fortè nolit per multos dies, se cibo reficere.

2. Respondeo, hunc peccare juxta gravitatem damni, quod sibi contra charitatem propriam infert, non esse dubitandum, quia homo non est dominus suæ vitæ, suorumque membrorum, sed DEUS, qui illam concessit. At quæstio est de aliquo, graviter infirmo, cui tanta non rarò sit cibi in-

appetentia, seu nausea, ut cibum illum sumere constanter respuat. Nam de hoc quæritur, an peccet, nihil volendo comedere.

3. Colligò ex DD. mox citandis, me non obligari cibum sumere, quando valdè laborem in eo assumendo, quia eum tanto labore charitas hominem non obstringit. Hæc enim vita (ait Joan. Sanchez disp. 46. num. 16. *Excusans eum, qui ob vitanda tormenta gravia confitetur delictum; ob quam confessionem est morte pleitendus*) hæc, inquam, vita non est digna, ut tanto dolore à me conservetur.

4. Confirmatur, quia infirmus non obligatur sumere extraordinaria, & magnis impensis conquistata medicamenta, cum fati sit, medicinis uti com-

Ccc 2

mu.

munibus; nec obligatur pati scilicet
nem alicujus partis corporis, exhiben-
dam cum magno dolore, quia cum tan-
ta difficultate non me urget propria
charitas, nec cum tantis tormentis (ut
dictum est) vita mihi à DEO datur
conservanda, ergo pari modo nec me
urget in illa gravi (ut supponi debet)
nausea, & morali quadam cibi sumendi
impotentia.

5. *Lege Toletum de septem pecca-
tis mortalibus cap. 60. Navarr. in sum.
cap. 23. num. 128. Guimenium in Elen-
cho propos. fol. 60. Et Victoria quidem
in relectione de temperantia num. 1. sic
habet. Quid, si eger sim, & nequeam
porum sumere, nisi magno cum cru-
ciatu?*

Respondeo, si animi dejectio tanta
est, & appetitivæ virtutis tanta conster-
natio, ut non nisi per summum labo-
rem, & quasi cruciatum quendam pos-
sis sumere cibum, aut potum, jam re-
putatur quædam impossibilitas; & id-
eò excusatur saltem à mortali, maximè
ubi est exigua spes vitæ, aut nulla.

*De voto non comedendi Car-
nes etiam in periculo vitæ.*

6. **I**Nquires secundò: An, si quis vo-
veret perpetuò abstinere à come-
stione carniùm, etiam si verè essent ne-
cessariæ ad vitam servandam, validè vo-
veret, & licitè?

7. Respondeo, si intelligas pro
quacumque circumstantia, ut si e. g. es-
ses in loco, ubi aliud tibi non suppete-
ret, nisi carnes, illà que ni comederes,
fame perires; vel ita infirmitate peti-
culosa laborares, ut nisi illis te reficeres,

mortem subires, votum hujusmodi nec
validum esset, nec licitum; quia esset
de re mala, & contra præceptum natu-
rale conservandi vitam. Si verò in-
telligas his, vel similibus periculis se-
clusis, esset validum, & licitum, quia
tunc esset de re bonis, nempe de mode-
rata corporis maceratione.

8. Dices; At Carthusiani etiam
in periculo mortis laudabiliter sive ex
voto, sive ex pia consuetudine absti-
nent semper à carnibus.

9. At de his pari modo affirmo
cum Fegandez, in *De cal. lib. 5. cap. 19.
& 20. & cum Azorio, aliisque*, ipsos de-
bere in periculo mortis omninò carnes
comedere, si alius aptus cibus abest, ut
si essent in deserto, ubi non nisi carnes
habere ex venatione possent; vel si
opprimerentur aliqua mortali infirmi-
tate, carnes extremè requirentes. Vo-
rùm, quia regulariter alii sunt cibi, vel
ex vitellis ovorum recentium, vel ex
delicatis piscibus, vel ex similibus ter-
ræ fructibus confecti, qui carnibus æ-
quipolleant, idèò regulariter cum lau-
de, tum in vita, tum in mortis pericu-
lo carnes ob mortificationis amorem à
mensa repellunt.

Scio, quosdam cum Joan. Sanchez
disp. 3. num. 7. probabiliter sentire, et-
iam si alii cibi desint in prædicta ne-
cessitate, etiam extrema, posse, immò
& teneri suum votum servare (si tamen
votum est, ut docet Lessius *lib. 4. cap. 3.
dub. 2.* nam esse solùm regulam, atque
adeò, ad illam non teneri in illo peti-
culo, docet Sanchez *consil. cap. 2. dub.
31.*) teneri, inquam, & posse non
conservare vitam ad conservandam re-
ligio-

TAMEN
in
sacris
XIVZA
de
E
30.

negiosam disciplinam, publicèque bonum, ac fervorem suæ Religionis; id quod non est se occidere, ajunt, directè, sed indirectè, ut ipsi latiùs explicent.

Comedere, vel bibere ob solam voluptatem.

10. **I**nquires tertio: Si quis comedat, vel bibat non ex intentione se alendi, ad quem finem dati nobis sunt à natura cibi, sed solùm ad capiendam voluptatem, peccabitne saltem venialiter, præcincendo semper à nocumento corporali, de quo dicitur *cap. seqq.*

11. Respondeo, secluso dicto nocumento, licere etiam sine veniali edere, vel bibere ob voluptatem, docet Bassens, *Ver. Gula num. 20.* & Joann. Sanchez *disp. 25. num. 44.* quem refert Diana; *part. 3. tract. 5. resol. 5.* & *part. 11. tract. 8. resol. 35.* Ratio est, inquam, quia non est contra rationem, quòd quis velit appetitum naturalem suis actibus delectari, qui actus non sunt contra rationem rectam, qualis est actus edendi, vel bibendi. Nam secus, olfacere res odoriferas, audire suavem melodiam, respicere floribus, herbisque ornata præta solùm ob delectationem, esset peccatum veniale, quod dicere, nimis esset durum; unde addunt, solùm esse peccatum, querere illam delectationem in cibis, quando est cum nocumento propriæ salutis.

12. Verùm, ne erremus, distinguendum est. Vel enim loquimur de eo, qui edit, bibitque ob delectationem quidem, non tamen sistendo in ipsa,

sed tantùm comitanter, simul eam delectationem ordinando ad sustentationem corporis, vel restaurationem salutaris. Talis est ille naufragus infirmus, qui, ut possit suæ sanitati consulere, quærit, desiderat, petit ea, quæ cum delectatione sumat, quia, ut communiter fertur, *quod sapit, nutrit;* ut sic scilicet cibum sibi utilem, & necessarium sumat. Si de hoc, inquam, vel simili loquimur, licet quis in omnium Doctorum sententia delectationem in edendo quærit, quia ad suum finem ordinat ejusmodi delectationem.

13. Vel loquimur de eo, qui solùm delectationem ita eligit, ut nullo modo, neque explicitè, neque implicitè ordinet ad finem, ad quem natura destinavit comestionem, putationemque, hoc, est, non ordinat ad finem alendi corpus, vel restaurandæ salutis, vel illius conservandæ. Et tunc cum Pasqual. *decis. 16. ajo*, peccari venialiter. Ratio potissima est, quia negari non potest, aliquam deordinationem esse, quidpiam agere, non intendendo finem institutum à natura; nam certè rationali homini indignum est relinquere finem principalem, & sistere in medio instituto ad talem finem. Finis autem comestionis est corporis salutem providere per delectationem illam, tanquam per mediam; ergo &c. Ita S. Thom. 2. 2. *quest. 148.* Ita etiam S. August. qui *lib. cont. Julianum cap. 14.* sic habet in confirmationem prædictorum; non solùm cibo, sed etiam cibi sapore eget infirmitas corporis nostri, non propter extaturandam li-

bidinem, sed propter tuendam salutem.

14. Ad rationem Joann. Sancio aliam *num. 11.* affert disparitatem Pasqualigus *loc. cit.* quia, inquit, delectatio in cibo, & potu est medium ad sustentationem corporis; at olfacere res odoriferas, audire (vavem) cantum, aspiciere prata viridia, & similia, immediate sunt instituta ad recreandum animum, & ad illum delectandum. Quare, qui hæc facit ob solam delectationem, fini principali intento à natura inservit, quod non facit is, qui comedit ob solam delectationem.

15. Ego aliam disparitatem affero cum Pontio *lib. 1. de nativitate, cap. 21. num. 6.* ductam à doctrina, quam cum omnibus Theologis tradit *ibid.* implet Joann. Sanchez quod nimirum omnis excessus in re quomodocumque concessa, est semper culpa, saltem venialis. Affero, inquam, hanc disparitatem. Qui respicit spatiosa prata, vel audit (vavem) symphoniam &c. solum ob delectationem, in nullo periculo est, admittendi excessum regulariter; at comedendo, & bibendo ad solam delectationem pro quantum periculum proximè subit admittendi excessum; quare à peccato veniali se liberare non potest.

16. Contra illud, quod Joannes Sanchez addit, peccatum gulæ solum reperiri in sumptione cibi, vel potus cum nocumento corporis, maximè faciunt duæ rationes. Prima est, quia non esset gula vitium oppositum temperantiæ, sed justitiæ, vel charitati pro-

priæ. Id quod est contra omnes Theologos.

Secunda, quia ex S. Thoma communiter recepto *loc. cit. art. 4.* quinque modis committitur peccatum gulæ, hoc est.

Præproperè, lautè, nimis, ardentè, studiosè.

Sed potest peccari his modis sine nocumento corporis, ergo potest esse gula vitium sine corporis nocumento, quod negari deberet à Joan. Sanchez.

Quæ hæcenus dicta sunt de peccato veniali ejus, qui ob solam delectationem; comedit, solum ex probabilitate dicta sunt; nam ceterum contrariam sententiam sic firmat Honoratus Faber, in *Apologetico cap. 37.* Graves (ait) Theologi docent, delectationem ex gustu quæsitam æquè culpa carere, ac illam, quæ visu, auditu, odoratu percipitur; & multi docent, hujusmodi delectationes ex se non bonas, nec malas, sed indifferentes esse. Ita sentiunt Bonaventura, Scotus, Ocham, Almain, Major, Gabriel, Joan. Sancio, Cajetanus, cujus verba hæc apponenda mihi videntur: (*Nullum, ait, peccatum est in hoc, quod cibis delectabilis, delectabiliter sumatur, nisi quis sit ad hoc insipiens, ut putet, omnem voluntariam delectationem sensibilem esse peccatum.*) Hæc Cajetanus. Peccatum autem est veniale, si delectatio illa sit tantisper inordinata, e. g. quando comedis ante tempus, vel nimis exquisita, vel plus justo, &c.

De hoc argumento lege Th. Hurtad, de *Congr. fol. 227.*

TAMIN
in
Siccl:
XIV
de
redibus
E
30.

De Offendente suam salutem
abstinentiis.

17. Inquires quartò. Quid sentien-
dum de eo, qui sumit quidem
aliquem cibum, sed non sufficientem
ad sui corporis salutem?

Huic inquisitioni sequentibus dictis
resp.

Dico primò neminem teneri uti ci-
bis delicatioribus in hunc finem, ut
vitam longiorem conseruet; posset e-
nim contentus esse cibis communibus,
& suo statui congruentibus. Ratio est,
quia nemo obligatur vitam sibi prolon-
gare extraordinarijs medijs, sed huma-
nis, & ordinarijs, dummodò ea sumat,
quæ satis sint ad se sustentandum; se-
cus, nimis onerosa esset hæc vita, si
obligaremur quærere delicatiora. Ita
Sanchez *libr. 5. conf. cap. 1. dub. 33.*
aliique.

18. Dico secundò eum, qui absti-
nentijs, & Jeunijs se macerat, ad finem,
ut citò moriatur, peccare mortaliter.
Patet; quia sic est veluti sui interfe-
ctor, quòd, ut vidimus supra, licitam
non est. Quare neque hoc licet, etiã
si intendas, & hoc facias pietatis causa,
quia non sunt faciendæ mala, ut eve-
niant bona. Sanchez *ibidem num. 9.*
aliique.

19. Dico tertid idem peccatum
committi, si, quamvis non habeas di-
ctum finem, tamen advertis, te tuis
abstinentijs notabiliter minuere tuam
vitam. Ratio est eadem, quia ex se
malum est diminuere sibi vitam, cujus
nemo est Dominus, nisi DEUS; un-
de tunc illæ abstinentiæ non sunt actus

virtutis, siquidem virtus est illa, quæ
fit secundum menturam rationis, qua-
les non sunt prædictæ abstinentiæ.

20. Una exceptio hic adhibetur à
Doctõribus, nimirum non peccari,
quando finis est hujusmodi, ut congru-
um sit pro ipso tali fine vitam minuere;
ut si filius indigens pro sua sustentatio-
ne uno quotidiano pane, quem solùm
habet, illum dividat cum Patre omninò
indigente, tanè tunc tanta pietas licitam
reddit diminutionem vitæ filii.

Ex hoc tertio dicto sequitur, tibi non
licere, etiã intuitu Religionis, e. gr.
ut subjicias spiritui carnem, vel ut ma-
gis merearis, vitam indiscretis abstinen-
tijs notabiliter diminuere. Patet ex
dictis.

21. Dico quartò. Quando corpo-
ri datur id, quòd morali judicio suffice-
re putatur ad illud sustentandum, salu-
tèrque conservandam, omninò licere
Jejunia, & abstinentias assumere ob fi-
nem boni spiritualis animæ, licet præ-
videatur diminutio vitæ. Hoc dictum,
est diligenter notandum, & bene in-
telligendum; conciliat enim ea, quæ
hactenus diximus, cum praxi Sancto-
rum, multas, & graves abstinentias
assumentium. Nam si quis dat corpo-
ri, ut dicimus in hoc quarto dicto id,
quod satis est ad illud conservandum,
jam non diminuit vitam suam, quia vi-
tæ dat, quòd illi debetur, & sufficit.
Esto, quòd illam indirectè aliquando
non prolonget, ut prolongaret, si di-
ctis abstinentiis non vacaret. Aliud
enim est sustentare vitam, aliud pro-
longare. Ad prius tenemur, non ad
posterius. Lege Angles *in floribus q. 8.*
de

de Jejunio Concl. ult. & Sanchez loc. cit. n. 11. cum De Lugo tom. 1. de Justit. disp. 10. à n. 32.

Rectè igitur Victoria in relect. de temperantia n. 9. ait, neminem teneri vivere in loco saluberrimo, sed posse habitare in regione noxia, ratione frigoris, & caloris, & humiditatis. Et Sayrus in Clavi Regia lib. 3. c. 9. n. 18. dicit, non teneri quempiam ad locum etiam proximum migrare ob salubriorem aerem, nec bibere vinum, quamvis Medicus dicat, ejus potu vitam ad decennium prolongatam iri. (Excipe tamen, nisi ob bonum publicum sua fortè vita necessaria esset) Et Sanch. lib. 5. conf. cap. 1. num. 4. & 5. sic loquitur. Non tenetur quis uti medicinis ad prolongandam vitam, etiam ubi esset periculum probabile mortis, ut quotannis sumere pharmacum ad vitandas febres, quamvis teneatur quis, dum morbo laborat, consulere Medicos, & uti cibis salutaribus. Intellige, prout cuique secundum suas facultates datur copia. Quæ omnia dicta, cum sale discretionis sunt intelligenda.

22. Hinc collige primò, sanctos Patres, se multùm macerantes, semper dedisse corpori, quod ipsi sufficeret, si secus fecissent, peccassent; nisi bona fides, vel ignorantia illos excusasset, vel peculiatis Spiritus Sancti instinctus, nobis ignotus, non inspirasset.

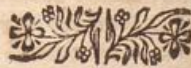
23. Collige secundò. Abstinencias, & Jejunia, immò & flagellationem, aliasque similes macerationes in Religionibus approbatis licitas esse, quia in earum approbatione semper imponitur, ut Religiosi sumant, quod

necessarium ad sustentationem est. Quod si deinde aliquis indiscretus Religiosus in hoc erret, ipsi error imputatur, non autem Religionis institutor.

24. Collige contra tertio. Concionatores, Lectores, Magistros, Smalesque, si se abstinentis ita macerent, ut ad sua munia exercenda inhabiles evadant, seu evadere, prudentis arbitrio timeatur, peccare utique non solum contra seipsum, verùm etiam contra eos, quibus obligantur sive ex charitate, sive ex justitia, sive ex suo Religioso statu, ea officia exhibere; mortaliter, vel venialiter, juxta damnum, quod inferunt.

25. Quæres. Quandonam ejusmodi abstinentiæ, & pœnitentiæ improbandæ sunt, tanquam indiscretæ?

Respondeo cum Granato apud Dianam p. 5. tr. 4. resol. 33. id arbitrio prudentis definiri debere, spectata valetudine, viribus, ætate, &c. Addit tamen idem Granato: rem hanc non esse scrupulosè accipiendam præsertim ab his, qui ob divinum obsequium, & ad satisfaciendum Deo pro peccatis corporis affligunt: rarò enim, aut nunquam damnandus esset, tanquam mortis alius culpa reus, qui propterea vitam valde abbreviaret. Hæc Granato, sed ejus verba delendum est illud (valde) ne demus ansam indiscretis abstinentiis.

TAMEN
in
seculi
XVIIII
de
redibus
E
30.

CAPUT II.

Peccata in cibo & potu per excessum.

An humana carnes licite comedantur?

1. Inquires primò. Cùm ipsum diæta-
men naturale, quo animus
horret, carnes humanas manducare;
ostendat, earum usum esse magnum
intemperantiæ excessum, & peccatum
mortale, ut latè probat Gobat de ebri-
tate c. 28. à n. 175. Inquires, inquam,
an saltem in aliqua gravi necessitate, in
qua omnes alii cibi desint, liceat co-
medere prædictas carnes hominis, jam
aliàs occisi? Dico (occisi) nam cer-
tum est, non licere tibi, hominem oc-
cidere, ut tu etiam in necessitate car-
nibus illius vescaris.

2. Respondeo. Ejusmodi gravi
necessitate existente, ut si quis mortem
vellet appetiturus ob inedia, nisi eas
comederet, eas comedere, non esse
peccatum. Ita S. Thomas, Sanchez,
Lessius, aliique cum Diana p. 3. tr. 6.
res. 48. Ratio est, quia in tanta ne-
cessitate ipsum idem diæta-
men tibi concedit, ut scilicet à te vita om-
nibus viis non prohibitis seruetur.

Quòd autem id prohibitum tunc
non sit, ut item, quòd inde nullum
damnum fiat tertio, patet ex eo, quòd
nec prohibitio, nec tertii damnum, ne
probabiliter quidem, afferri potest.

Quòd si Pasqualigus de Jejunio decis.
11. & Azor, Fagundes, aliique ab eo-
dem citati, dicant, esse mortale etiam
in necessitate; quia id prohibitum est

Tambur. de Praecept. Eccles.

jure naturæ, siquidem est, ajunt, con-
tra rectam rationem, non sunt audien-
di, quia nimis gratis id dicunt; horror
enim naturalis comedendi sine necessi-
tate humanas carnes quem modò n. 1.
supposuimus, valdè minuitur.

Confirmatur, quia prædicti Docto-
res ultro concedunt, posse in medica-
mentis, quempiam uti humanis carni-
bus, ut est communis praxis; ergo et-
iam in casu nostro, cùm tunc ear-
nes sint vitæ medicamentum. Scio,
eos conari afferre disparitatem, sed cer-
tè solidam nequaquam possunt.

3. Quæres primò: Si in ea ne-
cessitate posset quis illis vesci, obliga-
tione?

Respondeo: puto, non obligari, ex
ea universali ratione, quam supra c. 1.
num. 4. & 5. innuimus, quia nemo ob-
ligatur cum extraordinarijs medica-
mentis, & consequenter cum tam ex-
traordinario cibo, & valdè insolito,
qualis est humana caro, vitam tibi pro-
ducere extra casum boni publici. Le-
gite Sanchez lib. 1. in Decal. cap. 18.
num. 14.

4. Quæres secundò: Quid de il-
lis senibus, qui bibunt sanguinem ex
vena secta adolescentis detractum, ut
eorum vigor concilietur, & senectus
prorogetur?

Respondeo. Sanè Baldell. disp. 29.
num. 19. testis est à Marsilio Ficino, &
pluribus alijs Medicis, hunc potum
laudari, tamquam singulare pharma-
cum ad conciliandum vigorem corpo-
ris senilis, & ad senectutem prorogan-
dam. At id negant alij cum Lessio, ad-
dente Ficinium, & alios Medicos, ejus

D d d

le.

manet in

sequaces, fortè in ratione medica esse deceptos.

Verùm supposita veritate talis medicamenti, ajo cum Baldello, & Lessio, ad prædictum finem posse licitè senem hoc uti remedio ex consilio Medici, præsertim si foret Princeps necessarius bono publico. Ratio est, quia hæc dicta utilitas excusat à peccato assumptionem talis remedii ex se, & intrinsecè non mali.

Carnes animalium crudas comedere.

5. **I**nquires secundò: An comedere carnes animalium crudas, sit peccatum? Crudas, inquam, nam de carnis sole, vel fumo assatis, vel sale maceratis, querendum non est; quia has non esse crudas, sed coctas nullus ignorat.

6. Respondeo: Esse peccatum grave, vel leve, pro ut grave, vel leve damnum sibi quis, eas sic comedendo, fortè infert, non esse dubium. At præscindendo ab hoc detrimento salutis, dico primò nullum esse peccatum, quando ex rationabili causa sic crudæ comeduntur, si non habeatur commoditas coquendi, vel sic crudæ essent necessariæ ad sanitatem, &c. Dico secundò, præciso omni damno, præcisâque rationabili causa, esse duas sententias. Fagundez *Præcep. Ecc. 4. lib. 1. cap. 2. num. 4.* ait, non esse peccatum mortale. Pasqualigus, *decis. 15* ait, mortale esse; quia est belluinum quid, & barbarum, habetque dissonantiam cum recta ratione; unde, cum sequatur inde gravis jactura humanæ digni-

tatis, eas sic comedens, ait, non excusatur à mortali. Mihi certè, qui libentè sequor sententiam Fagundez, videtur quidem dissonum, atque ab humanis, rectèque sententium moribus alienum, eas comedere, unde fortasse aliqua sit venialis deordinatio, sed quòd sit deordinatio gravis, atque adeò peccatum mortale, æternæque Inferni pena mulctandum, affirmare nec valeo, nec audeo cum Gobat, *loco citat. num. 129.*

Comedere extraordinaria, cretam, terram, &c.

7. **I**nquires tertio: An comedere ea, quæ non sunt ordinata ad hominum alimentum, e. g. cretam, terram, ferrum, paleas, carbones, & similia, præscindendo à damno, quòd sanitati inferunt (hoc enim gravi, vel levi interveniente, graviter vel leviter peccati, nimis sæpè in simili dictum est; id enim est contra propriam charitatem; nam proptereà quantitatem modicam ex illis edere, rarò ex hoc cap. excedit venialem culpam) sed, ut dico, an iis vesci, præscindendo à damno, liceat?

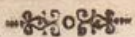
8. Respondet Pasqualig. *decis. 14.* & sic distinguit. Si quis ob infirmitatem, vel quid simile ea concupiscat, quia tunc ob delectabilitatem, quam habent, induunt rationem cibi, non est, ait, peccatum mortale, sed veniale dumtaxat, quia tunc est inordinatus quidam appetitus, sed certè non gravis, sicuti non gravis deordinatio reputatur nimis aliorum ciborum appetitus. At si cesset harum rerum concupiscentia, iis vesci, peccatum mortale est, quia sic gra-

TAMEN
in
seccis
MISA
de
redibus
E.
30.

De febricante volente bibere.

gravis injuria propria personæ contra ordinem præscriptum à natura, quæ alios cibos sufficientes, non autem illa pro hominibus instituit.

9. Sed profectò donec ostendas gravem deordinationem, vel grave aliquod præceptum, hanc peccati gravitatem cognoscere non possum, memor illius doctrinæ toties à me repetitæ S. Thom. in quodlib. 9. quæst. 7. art. 15. Periculose determinatur, aliquid esse peccatum mortale, nisi expressa veritas habeatur. Quare puto in utraque parte distinctionis Pasqualigi, præciso damno, solam inordinationem venialem, atque adedò solùm veniale peccatum inveniri; unde puellas comedentes sæpè terram, cretamque reprehendo quidem de mortali ex periculo gravis damni, non autem ex dicta deordinatione. Ac de his quidem sic habet Quintanaduennas, tom. 2. singularium tract. 3. singul. num. 7. rr. 7. Meminerint Confessarii, & adolescentulas moneant, culpam gravem committere, quando edunt calcem, carbonem, figula vasa, seu testea, seu fragmenta, salem, triticum, & similia, quæ non levem salutis jaçturam inferre communitè solent, etiam si paulatim deglutiantur, aut ipsæ dicant, sibi minimè nocere: & in has severissimos se ostendant, absolutionem nonnumquam differendo. Hæc Quintanaduennas satis rigidè; nam si parum, aut ratò illarum rerum edant, non videntur admodum suæ salutis nocere.

10. **I**nquires quartò: An, si quis e.g. febris laborat, sitimque gravem patiatur, possit licitè bibere?

11. Respondeo, verbis Caram. in Theol. Reg. tom. 1. num. 45. qui sic habet. Petrus laborat febris, vult aquam in accessu bibere; petis, an peccet? Volo doceri; quid ex isto aquæ haustu sequetur? Si solùm sequetur, quòd febris sit molestior, & laboriosior, non peccat venialiter, quia ipse est dominus suæ commoditatis, & ut potest, disciplina, & Jejunio, se commoditate privare propter DEUM, etiam posset haustu illo aquæ, si ex haustu illo nihil præter incommoditatem sequeretur.

Possit ex illo haustu sequi, quòd febris duret per plures horas; & tunc item peto, an ista febris evidenter futura sit causa directa, ut ipse omittat aliquam obligationem, cui aliàs teneretur satisfacere (puta, si ille ægrotus haberet mediocrem salutem, nempe sufficientem, ut post discessum febris teneretur, aut legere suas horas, aut in die festo audire sacrum, & propter istum haustum evidenter sciret, se redi incapacem, ut illi obligationi responderet;) tunc obligationis omisso illa, voluntaria contenda est, & juxta istius omissionis, aut levitatem, aut gravitatem est illa intemperantia judicanda.

Potest tandem ex illo haustu sequi evidens mortis periculum, & tunc ille peccat mortaliter. Hactenus Caramuel.

12. Sed dubitabis adhuc, an, si hujusmodi æger gravissimam, intolerabilemque sitim pateretur, posset sine peccato bibere, tamen cum evidenti periculo mortis? Ratio dubitandi oritur ex illa doctrina, quam supra alerebamus in simili *cap. I. num. 4. & 5.* ubi concessimus, non obligari infirmum molestissimam Medicinam sumere, quia cum tanto labore nequaquam propria charitas obstringit, nec vita nostra est cum tanto excessivo dolore conservanda.

13. Respondeo. Prima facie paritas videtur esse eadem; sed ego introspicio illam disparitatem; nam nolens assumere illa difficillima remedia, se habet solum negativè, & solum veluti permissivè dat suæ morti occasionem, at in casu præsentis se habet positivè, & per aquam, quam voluntariè bibit, est causa positivè concurrens ad suam mortem. Sic mihi videtur; sed tamen aliis, me sapientioribus, id decidendum relinquo.

An teneamur abstinere à carnibus, vel vino, ob bonum spirituale?

14. **C**asus posset esse hujusmodi. Ad eum stimulis turpibus afficeris, ut videas, cum esu carniùm, vinique potu, vel duplici plena refectioe, eos vinci à te non posse, & inquiris, an tenearis ab illis abstinere, & jejunare?

15. Respondet Fernandez apud Dianam *p. 1. tr. 9. res. 30.* non solum te, tuique similes teneri ad prædictam abstinentiam, quando id necessarium

est ad tuam spiritualem salutem; ut quando urget gravis tentatio, & aliud remedium non suppetit; verum etiam prægnantes teneri, quamvis ad sit periculum abortus; siquidem salus propria spiritualis præferenda est saluti corporali aliorum. Homobonus autem apud eundem, & idem Diana loco cit. hanc sententiam non admittunt in prægnante, cum ea possit contra stimulos inhonestos sibi consulere aliis remediis, nempe oratione, Sacramentorum frequentia, piis consiliis, aliisque spiritualibus armis: quare non debet tanto detrimento suum foetum exponere. Hæc illi. Quoniam ergo regulariter quilibet suis gravibus tentationibus posset aliis viis se opponere; & ex alia parte non potest esse certus, quod etiam sic easdem non patiat, non erit quis obligandus ad deserendum ordinatum, temperatumque usum vini, carniùmque moderatam refectioem.

Se Cibis ingurgitare.

16. **A**N sit peccatum mortale, se cibis ingurgitare usque ad vomitum, semper præcindo à detrimento salutis?

17. Respondeo. Si id fiat ex præscripto Medicorum, nullum esse peccatum, quia tunc est medicina utilis salutis, ut cum S. Thoma *2. 2. q. 188. a. 6.* omnes docent. At si quis id faciat absque dicta utilitate, Sylvester, *Ver. Gula,* & Angelus, *Ver. Immunditia,* affirmant, esse peccatum mortale. Navarrus verò, Cajetanus, & Diana *p. 1. tr. 13. n. 40.* dicunt, solum esse veniale, quia peccatum gulæ extra ebrietatem regu-

TAMEN
in
sicce
NUNQUAM
de
realibus
E
30.

regulariter est veniale. Hæc sententia est probabilior, ad quam videtur etiam inclinare S. Thomas loco cit ad sec. his verbis: *Li et utile sit post superfluam commestionem illam vomere juxta illud Eccl. c. 22. (Si coactus fueris in edendo multum, surge e medio, & vomere, & refrigerabit te;) tamen vitiosum est, quod aliquis huic necessitati se subdat per immoderantiam sibi, ac potus.* Ita S. Thomas. Ecce, quomodo id appellat duntaxat vitiosum, nec aliam majorem censuram addit.

CAPUT III.

De peccato ex superfluo vini potu.

Hoc est, de ebrietate.

1. **N**on est nobis hic sermo de illo superfluo vini potu, quo quis eo modo satiatur, quo identidem in sacris litteris accipitur nomen ebrietatis, veluti est illud *Isaie, cap. 25. Descendat imber, & inebriet terram, hoc est, satiet;* sed de eo, qui ita hominem fatiat, ut ejus mentem conturbet, impotentique rationis pro aliquo tempore reddat.

An, & quale peccatum sit, se inebriare?

2. **I**nquires igitur primò. An se voluntariè inebriare, sit peccatum mortale? Dico (*voluntariè*) si enim quis nihil prorsus suspiciens de futura ebrietate, ex eo quia numquam expertus fuerit, se tanto, vel tanto vini potu

usum rationis amittere; si quis, inquam, bona, quoad hoc, fide, bibat, hunc non peccare peccato ebrietatis, scimus omnes, quia tunc ebrietas eveniret contra, vel præter suam voluntatem. De eo igitur est locutio, qui vel bibit, ut se inebriet, quod est expressè, & directè velle ebrietatem; vel cum advertat, se inebriandum, attamen à tanto vini potu non se cohibet, quod est velle ebrietatem indirectè. Hæc autem ebrietas sic defini solet. Est voluntarius excessus in potando usque ad violentam usum rationis privationem. Addit Lessius, lib. 4. cap. 3. dub. 3. (iique causa voluptatis.)

3. Respondeo. Communiter Doctores vel docent, vel supponunt, ebrietatem esse peccatum mortale; & quidem merito; nam, *Nolite errare* (ait S. Paulus 1. ad Corinth. 6.) *neque fornicarij, neque idolis servientes neque ebriosi Regnum DEI possidebunt.* Et ad Galat. 5. *Manifesta sunt opera carnis homicidia, ebrietates, commestiones, & his similia, que prædisco vobis, sicuti prædixi, quoniam, qui talia agunt, Regnum DEI non consequentur.* Lege Baldellum, lib. 5. de leg. disp. 30. Theoph. Raynaud. de virtutibus lib. 6. à num. 102. Lessium, Valentiam, aliosque apud Gobat, de ebrietate, c. 6. & deinceps.

4. Sed difficultas est assignare, quamnam sit ratio tantæ culpæ? Communiter cum S. Thoma 2. 2. q. 150. a. 1. hæc affertur, quia est contra dictamen rectæ rationis, quod homo sciens, & volens seipsum priveret usu rationis; siquidem ratio, & potestas utendi ratio-

D d d 3 ne,

ne, est data homini tanquam præcipuum, & proprium ejus bonum, quo se velle privare, non potest non esse graviter contra rectam rationem.

5. Præterea ebrietas impedit, ne quis satisfaciat præceptis divinis, & Ecclesiasticis, ergo est culpa mortalis propter periculum, cui se sæpissimè, ebrietatem volens, exponit.

6. Tertio, ebrietas facit hominem bestiis similem, aut iis deteriorem. Vide mox n. 21.

7. Quarto, causat multos morbos corporales; unde Baldellus, loco cit. num. 17, quòd aliquis, ait, per inordinatam vini computationem in ejusmodi morbos, aut pericula spontè, aut scienter se conjiciat, certum est, quòd non vacat culpa mortali.

8. Quintò, ebrietas corpus incendit, & potenter allicit ad turpia; quare ex hoc ipso est mortale. Unde rectè S. Paulus ad Ephes. 5. *Nolite inebriari vino, in quo est luxuria. Et Prov. 20. Luxuriosares est vinum, ac tumultuosa ebrietas.*

9. Ex dictis colligo, non esse ponendum in definitione ebrietatis illud Lessij (idque causa voluptatis) nam etiam si non voluptatis causa, sed e. g. ob complacentiam amici, te vini aliàs non amatorem, sine voluptate, vino repleas, ebrius eris cum peccato mortali, quia prædictæ rationes contra te militabunt.

10. Quares. Hæc, quæ dicta sunt, & dicentur deinceps, intelliguntur ne etiam de ebrietate primò inducà à potatione cervisæ, vel similis? Secundò, pe inducà à suffitu tabachi, à lupulo,

à cubatione in loco, ubi ejusdem lupuli est copia, ab ardore vini habito in loco, ubi multa sunt dolia vino generoso plena? Tertio, quid de inducà à cibis aliquibus, vel fructibus; nam etiam panis ex farina, in qua sunt immixta, multa grana milii, vel similibus, inebriat, ut etiam unedo, qui est fructus arboris, sic dictus, quia unum, hoc est, paucos oportet ex his comedere; multi siquidem inebriant.

11. Respondeo. Profectò de omnibus supradictis, & similibus (si vera sunt, quæ narrantur) idem intelligendum, quòd dicitur de ebrietate ex vino, quia jam sic inducitur ebrietas rationis usum tollens. Ita Dicastillus lib. 1. de Just. disp. 3. n. 121.

12. Quoniam verò suffitus, seu fumus tabachi dicitur tollere usum rationis non immediatè, sed inducendo somnum; ideo Lessius lib. 4. c. 3. n. 19, excusat à mortali illum, qui hujusmodi suffitum hauriat, etiam causa voluptatis; sed Gobat de ebrietate c. 23. n. 4, censet, si in solo somno, si in vigilia amittatur per suffitum tabachi proxima potentia ad usum rationis, idque per tempus non brevissimum, censet, inquam, esse mortale, si sumatur voluptatis causa; vacare tamen omni culpa, ait, qui consilio Medicorum hauriunt prædictum fumum tabachi ad cerebrum confortandum, caput exonerandum, pituitam expellendam, tametsi fiat, ut per breve tempus, quasi vertigine acti, non sciant, ubi stent.

13. Contra prædictam doctrinam, quòd ebrietas sit per se culpa mortalis, sunt duæ objectiones.

Pri-

TAMBR
in
siccl:
XVVA
de
E
30.

Prima est hæc, *Genes. ubi c. 43.* dicitur de fratribus Joseph, quod biberunt, & inebriati sunt cum eo; at si ebrietas esset peccatum, Joseph vir iustus nec in se illam admisisset, nec permisisset in fratribus, ergo, &c.

Respondeo Facile ex dictis modò n. 1. Sensus enim est, quod sint satiatii, & exhilarati juxta communem Sacræ Scripturæ locutionem. *Psal. 35. Inebriabuntur ab ubertate domus tuæ, &c.* & alibi passim.

14. Secunda est hujusmodi. Licetum est, se privare usu rationis per somnium, ergo etiam per potum.

Respondeo. Adesse disparitatem quadruplicem; nam primò, in somno usus rationis naturaliter cessat, idque, ut vires corporis, vel amissæ reparantur, vel debilitatæ refocillantur; at per ebrietatem usus rationis violenter tollitur, idque per causam illicitam, nempe per potum immoderatum.

Secundò. Privatio usus rationis in somno inducitur, mediante quiete sensuum; per ebrietatem verò rationis usus tollitur sensibus vigilantibus, unde ratio, quæ deberet sensus vigilantes gubernare, contra naturalem ordinem dormit.

Tertiò. In somno tollitur usus rationis, sed non potestas propinqua utendi ratione; quare si dormiens excitetur, potest statim ratione uti, & sua negotia peragere. Præterea dormiturus disponere potest sua negotia, & committere, ut tali hora excitetur, & statim habilis est ad functiones suas, quæ omnia nimis ab sunt ab ebrio.

Quartò. In somno non adsunt illi pravi effectus, quos modò à n. 5. diximus esse in ebrio.

Semel se inebriare.

15. **I**nquires secundò: An aliquorum ebrietatem, si non sit assidua, & frequens, non inducere peccatum mortale, sed dumtaxat veniale, sit admittenda?

16. Respondeo: Sanè id meritò, ut mox videbimus, admiserunt aliqui ex ea ratione, quia solùm, quando ea est assidua, impedit notabiliter usum rationis, atque infert homini ea notabilia nocumenta, quæ nuper attulimus; verùm, quando est rara, semel e. grat. vel iterum, non ita.

17. Confirmant, primò alii auctoritate S. Aug. qui *Serm. 4. de Saneis*, aliquot peccata mortalia enumerans, sic ait. *Et ebrietas (si assidua sit) in eorum numero computatur. Et in Sermon. 23. de temp. Si reliqua peccata Christiani non admittant, sola eos, si frequens fuerit, ebrietas & emendatio, ac pœnitentia non subvenerit, in infernum præcipiat.*

18. Confirmant alii secundò ex S. Thom. qui *quæst. 2. de malo, art. 8. ad 3.* ait: *Quòd sicuti semel inebriari est peccatum veniale, ita & multoties inebriari, est mortale, per se loquendo. Et quæst. 7. art. 4. ad primum. Ebrietas, inquit, non semper est peccatum mortale, sed quando homo assidue inebriatur, videtur, quòd non curet, quòd ratio sua convertatur ad DEUM, & in tali casu ebrietas est peccatum mortale.*

19. Ve-

9. Verum certa sententia apud Theologos (præter Cajetanum *mox num. 24.* citandum) est, etiam semel te voluntariè inebriari, esse mortale, Prob. 1. Ratione, quia ebrietas tollit, ut supra diximus, violenter bonum rationis, quod & naturaliter, & moraliter est præcipuum bonum hominis rationalis; at hoc bonum violenter tollere, etiam semel, notabile damnum infert homini, ergo non potest non esse notabile damnum, atque adeò peccatum mortale commissum contra se ipsum. Sanè, si quis à te per diem violenter usum rationis tolleret, nonne notabiliter te offenderet, & certè acerbius, quam si à te tolleret semel brachium e. gr. quamvis supponeretur, mox posse ex intervallo illud tibi deinde restituere: quare pari modo, si illum usum rationis tu per ebrietatem à te voluntariè tollas, tibi notabiliter nocebis in te, cujus tu Dominus non es, sicuti non es Dominus tuæ vitæ, tuorumque membrorum, quorum grave nocumentum, sine gravi culpa, spontè eligere non vales.

20. Prob. 2. Autoritate sacrarum litterarum, quam attulimus *cap. præc. num. 3.* Nam ibi dicitur, non possidendum Cœli Regnum ab ebrisiis, atque ab homicidis, & fornicantibus; atqui hi etiam, si semel sint homicidæ, vel fornicantes, non possidebunt Regnum Dei, ergo, &c.

21. Prob. 2. Ex communi sensu SS. Patrum S. Basil. *hom. 14 de ebrietate*, ubi bestiis comparat ebrios Sanct. Chylostomus *hom. 98 in Matth.* ubi ait: *Quandò melior asinus ebrius est. Idem*

ibidem. Pecudes, inquit, irrationabiles vos estis, qui inebriamini, &c.

22. Ad probationem antiquorum, respondeo, falsum esse, non inferri notabile damnum per infrequentem ebrietatem, ut *num. 19.* probatum est.

23. Ad dictam confirmationem dico, S. Augustinum fortè cum antiquioribus sensisse olim, sed deinde, te meliùs expensa, aliter omnino voluisse, ut constat ex eo, quòd in *Epist. 64.* ebrietatem, dicit, esse scditatem flagitiosam. *Et serm. 45. de temp.* eam adumerat cum peccatis, quæ homini intercludunt Regnum Dei. *Et serm. 232.* sic dilertè pronunciat: *Quis credit, ebrietatem esse parvum peccatum, si se quis non emendaverit, & pro ipsa ebrietate poenitentiam non egerit, cum adueneris, & homicidis sine remissione illum æterna, in æternum, poena cruciabit.*

24. Ad secundam confirmationem pari modo assero: S. Thomam aliquando sensisse, ebrietatem per se, & ex genere suo esse aliquando peccatum veniale: esse autem mortale per accidens, si sit causa luxuriz, vel alius peccati gravis. Cujus sententiz fuit etiam Cajetanus 2. 2. q. 150. *art. 2.* Verum S. Thomas mutavit deinde sententiam; nam *lect. 3. in cap. 13 ad Rom.* Considerandum est, inquit, quòd ebrietas ex suo genere est peccatum mortale, cum scilicet homo ex proposito inebriatur, quia videtur præferre delectationem vini integritati rationis. *Et 2. 2. quasi. 150. prædicti. art. 3.* sic concludit: *Unde ebrietas, per se loquendo, est peccatum mortale.* Quare mitior, Cajetanum, valde S. Tho-

TAMBR
in
seccle
NIVA
de
E
30.

ma addictum, aliter dixisse in hoc eodem loco, in quo sic aperte concludit S. Thomas.

Ebrietas imperfecta.

25. Qui sine defectu rationis multo se vino replet, sed sine perfecta ebrietate, atque adeo sine plena privatione rationis; ut aliquando contingit, propter bibendi consuetudinem, vel propter capitis robur, peccatne?

26. Respondeo: Tunc peccare saltem venialiter, ne sit dubium; At peccabit etiam mortaliter, quando per ejusmodi potationem notabiliter lædit suam naturam, eam onerans immoderato potu, vel quia adsint illa pericula, & mali effectus plena ebrietatis, quæ capite præcedente à num. 5. afferimus, secus, erit regulariter peccatum veniale, quia sic reducitur res ad parvitatem materiæ.

27. Quid, si quis solum fiat ex liberali vini potu paulò hilarior?

Respondeo: Videri Dico: stillo, l. 1. de Just. disp. 3. num. 2. hunc peccare: licet enim teletur, viros graves, & doctos censere, te non peccare, si in gratiam amici petentis, & provocantis, eò usque bibas, donec fias paulò hilarior solito, tamen ipse dissentit ab his; eò quod ad nullam virtutem possit pertinere talis potus: non dicit autem, quodnam hoc peccatum sit.

28. Gobat autem de ebrietate cap. 18. numer. 42. contentit cum prædictis ut sgravis in eo catu, quo illa provocatio, & potatio, utilis atque necessaria sit ad exhilarandum animum.

Tambur. de Præcept. Eccles.

provocantis, vel provocati, occupatum fortè molesta aliqua melancholia; potest enim id spectare ad necessitatem officij, quo quis amicum amicus colit, vel ad vitam sine gravi tædio transigendam. Hæc illi. Ex quibus colligo, ex se id non judicari, nisi veniale, quando, ut modò dixi, non læditur graviter natura, nec aliud grave malum consequitur.

Se inebriare ad sanitatem recuperandam.

29. Inquires tertio: An quis ex præscripto periti Medici possit sine peccato se inebriare ex eo, quòd aliud remedium non appareat, quo gravem infirmitatem à se excutiat?

30. Respondeo. Prima sententia id negat, cujus ratio est, quia etiam tunc privaretur homo usu rationis, ac potentia proxima, utendi illa, quòd est maximum malum, ut dictum est hominis rationalis. Hanc sententiam sequuntur S. Anton. part. 2. tit. 6. cap. 3. §. 1. Angelus, Tabiena, Rossella & ebrietas.

31. Secunda sententia concedit, atque in aliquo rarissimo casu, quo peritus Medicus id necessarium judicaret, vel ad infirmitatem lethalem evitandam, vel etiam ad gravem morbum expellendum, posse licitè quempiam inebriari.

Ratio est, quia de duobus malis minus eligi licitè potest; atqui minus malum est usu rationis ad tempus privari, quam gravi morbo vexari, vel vitam, & cum ipsa usum rationis, amittere, ergo &c. Sicuti ergo potest

Ecc quis

quis velle manum sibi abscindi, ne totum brachium marcescat, vel ne ejus vita depertatur; & sicut Medicus potest licite propinare fœminæ gravidæ ægrotanti pharmacum ex probabili sententia, quod directe tendat ad expellendos pravos, læthalésque humores fœminæ, si aliud vitæ remedium non adest, quamvis indirectè sequuturus sit abortus fœtus animati, ita in casu nostro, &c. Hanc sententiam probabiliorum judico, quam sustinent Sylvester, Cajetanus, Toletanus, Valent. Lessius alii que apud Gobat *de ebrietate cap. 18. num. 21.*

32. Duo autem hæc sunt notanda. Primò, casum hunc fortasse nunquam accidere in praxi posse, quia nunquam non aderit aliud remedium. Certè S. Thomas 2. 2. *quest. 150. art. 2. ad 3.* nec ad vomitum, ait, provocandum requiritur, quòd homo sit totus ebrius, quia etiam potus aquæ tepidæ vomitum caulat, & idè propter hanc causam non excusaretur aliquis ab ebrietate. Vides, quomodò S. Doctor recurrat ad aliud remedium? Sed nos Theologi relinquamus Medicis discutiendum, an tanta necessitas unquam contingere possit?

33. Secundò, notandum est, infirmum non debere, se inebriare ex directa intentione, seu privandi ratione, nec medicum ex eadem intentione, id consulere; hoc enim per se malum est, sed directe per vini haustum debere intendere sanitatem; esto, prævideat consecutam indirectè rationis conturbationem. Quod idem advertunt Doctores in Medico propinante

pharmacum ægrotanti; nam nec ipse Medicus, nec fœmina intendere potest directe abortum fœtus animati; sic enim essent homicidæ, sed directe pravorum humorum expulsionem; esto, deinde præter intentionem sequatur abortus.

34. At licebitne etiam, se inebriare, si agatur de morbo impendenti præcavendo, non autem de morbo curando, seu expellendo?

Respondeo, licere puto cum Gobat *loc. cit. num. 26.* nam recta ratio, inquit, permittit, ut tanto studio coner impendentes morbos excludere, quanto jam præsentibus expellere.

35. Quare in subito pestis timore, alijs remedijs æquè commodis deficientibus, magnus haustus vini generosi permittitur à Lessio, *libr. 4. capit. 3. num. 13.* qui idem Lessius asserit, magnam vini copiam prodesse, si quis venenum frigidum, e. g. cicuram bibit, aut sumpsit.

Se inebriare ob metum mortis ab extrinseco allatum.

36. **I**Nquires quartò: An sicuti quis licite se inebriat in eo casu, quo alio modo nequit se à gravi infirmitate liberare, ita in alio casu, quo Tyrannus e. g. te cogat sub metu mortis ad ebrietatem?

37. Respondeo: etiam in hoc casu licere censet Lessius, Baldel. Dicastillus, quos citat, sequiturque Gobat *de ebrietate cap. 18. num. 3.* testaturque Lessius multos doctos viros Universitatis Lovaniensis, quos consuluit, ita sentire.

No.

TAMBR
in
Sicclij
XIVVA
de
redibus a
E.
30.

Nequaquam in hoc casu licere, docet Cajetan, Azor. Bonacin. quos citat, & sequitur Loti., tract. 18. de ebrietate cap. 11.

38. Ego puto, ut id determinetur, recolendam esse prius illam questionem, an ebrietas, per quam privatur quis usu rationis, sit ita intrinsecè mala, ut nunquam liceat illam ponere: (sicuti fornicatio, quæ quia mala est intrinsecè, idèd ponere illam, nunquam licet;) an potius liceat in aliqua circumstantia, in qua exuat omnem malitiam? Sicuti homicidium, quod licet sit absolute malum, tamen illud in aliqua circumstantia licet: qualis est, ut se quis cum moderamine inculpatae tutelæ defendat, vel ut Princeps legitimus malefactorem morte condemnet.

39. Et sanè mihi videtur, ebrietas per se esse hujusmodi secundi generis, quod patet, quia ex communissima opinione diximus modò, eam admitti posse, ad gravem infirmitatem expellendam; quod non posset, si esset sicuti fornicatio, vel blasphemia, vel odium DEI, quæ nunquam exuere malitiam queunt. Dixi (per te) nam hinc præcindimus ab omni alio malo effectu, qui ex malitia se inebriantis consequi posset. Id quod semper est advertendum, quoties concedimus ebrietatem.

40. Hoc posito, dico, sententiam magis probabilem esse, quòd, sicuti ad vitandam, quam times ex gravi infirmitate mortem, potum inebriantem assumere tibi licet, ita ad eandem vitandam, quando eam prudenter à Tyranno times, Sicuti (ut habet Lessius)

licite quis abscindit brachium, ne totus homo pereat; non solum ne pereat ex malo corporis intrinsecò, verum etiam ne pereat ex jussu Tyranni, qui mihi dicat: vel abscinde brachium ea cautela, ut non moriaris, vel te occidam; ita in casu nostro: tunc enim est, quasi dicat mihi Tyrannus: vel per ebrietatem amove à te pro aliquo tempore potentiam utendi ratione, vel te interficiam; hinc enim maxime valet à me eligendum esse minus malum, quàm majus amissionis vitæ. Quæ sanè electio non posset fieri, si private se ratione per ebrietatem, esset ita malum intrinsecè, ut nunquam libetari à malitia posset.

41. Objicies auctoritatem S. Augustini, serm. 231. qui loquens de ebrietate, sic ait: *Etiamsi ad hoc veniretur, ut tibi diceretur, aut bibas, aut morieris, melius erit, ut caro tua sobria occideretur, quàm per ebrietatem anima moreretur.*

42. Respondeo. Lessius ait, S. Augustinum hinc loqui de eo, qui prius ab aliquo urgetur ad ebrietatem, sed deinde is volens, se vino propter ejus delectationem replet. Melius respondet Gobat, cap. 18. num. 7. de ebrietate S. Augustinum dixisse, esse melius, id est, consultius, non verò esse præceptum, & per mortem animam intellexisse ipsam rationis jacturam. Equidem hanc posteriorem magis approbo, quàm explicationem priorem, quæ nimis extorquet Augustini verba. Et confirmo; nam si quis diceret: melius fuit, S. Calimirum noluisse per matrimonium virginitatem amittere, quàm illa amissa, vitam servare, rectè

diceret, nec indicaret præceptum, sed perfectionis studium commendaret.

43. Quæres. Ad suum honorem servandum, possit licitè quis iavitus ad convivia e.g. ad multos vini haustus, respondere similibus haustibus, seque inebriare? Sanè in aliquibus regionibus magnum dedecus est, non respondere.

44. Respondeo: Non posse licitè, ut expressè tenet cum Coninch, Gobat, *disp. 82. de ebrietate num. 8.* loquens de periculo irrisionis. Ratio est, quia honor, qui pendet à prava æstimatione stultorum, quales sunt, quia ejusmodi vini potationibus gloriantur, honor non est, atque adeò non est tantum bonum, ut præponi possit amissioni rationis, quæ est solidum, verumque bonum.

Provocare alium ad se in ebriandum.

45. **I**nquires quintò: An liceat alium provocare ad vini haustus, ex quibus advertatur, fore, ut is inebrietur?

Respondeo: Certum esse id peccatum fore mortale, quia si seipsum inebriare est mortalis culpa, erit etiam si alium, juxta illud S. Pauli *ad Rom. 1.* *Non tantùm, qui malè agunt, sed etiam qui consentiunt facientibus, digni sunt morte.* Si solum fiat paulò hilarior, colligi potest ex supra dictis n. 25.

Difficultas ergo solum hæc est, an aliquando ad vitandum grande aliquod malum, quod nequeat averti, nisi alium inebriando? Exempla proferunt Doctores multæ. Primum. Si mag-

num malum impendat Reipub; quod averti non possit, nisi inebriando auctorem tanti mali; ut si quis meditatur prodicionem Patriæ, condicla aliqua hora, ego autem illum ad convivium invitem, cumque inebriem, & interim transeat prodicionis hora. Secundum. Ego comprehensus à graffatoribus deducor ad cauponam, ubi spes mihi magna affulget evadendi, si eos inebriavero. Tertium. Titius hæc nocte disponit, suum inimicum è villa redeuntem interficere, ego autem ipsum Titium pridie vespere inebriandum curo, quo pacto Caius secutus evadat.

46. Dico, esse probabile, licitè posse, quando aliter impediri illa mala nequeunt. Dico item, esse probabile, licitè non posse.

Quòd licitè possit, docet Lessius, *lib. 4. de just. cap. 3. num. 33.* Baldell. *lib. 5. disp. 30. num. 26.* aliique. Ratio est, inquit, quia nihil malitiæ continet ad minus malum incitare illum, qui paratus est, facere majus malum, si per inductionem ad minus impeditur malum majus, quòd alio modo impediti non possit, ut esse supponendum nimis sæpè monuimus.

47. Quòd licitè non possit, docet Dicastillus, *disp. 2. de justit. quest. 3. dub. 11.* Layman, *lib. 3. sect. 4. num. 6.* aliique. Ratio est, inquit, quia ad impediendum majus peccatum, non licet suadere peccatum minus, nisi hoc minus sit pars formaliter, vel virtualiter inclusa in majore, de quo patrandò cogitabatur. Sed de hæc doctrina nos latè disputavimus alibi, nunc tacis sic-

TAMEN
IN
SÆCULUM
NUNQUAM
DE
RESTITUTIO
E
30.

bere, utramque sententiam esse probabilem.

Se inebriare modico vino.

48. **I**nquires textò : Quid dicendum de ijs, qui modico haustu vini statim inebriantur ; sunt enim non pauci, qui ex morbo, vel vulnere, vel complexione ita caput habent debile, ut evadant planè ebrj, si vel duo pocula vini bibant.

49. Respondeo, posito quòd huiusmodi hanc nosse debilitatem supponatur, mortaliter sine dubio peccabunt, si illa modica pocula bibant. Ratio est manifesta, quia adhuc sic utrumque rationis, proximamque rationis potentiam voluntariè amittunt.

Excipe tamen, nisi gravis aliqua causa eos excuset ; nam tunc licitum est his vinum bibere ex Medicorum consilio, quando tamen alio potu non inebriante carent. Licitum etiam erit, si in eadem carentia alterius potus venientur vehementi siti, vel si ab alio potu aquæ e. g. admodum graviter lædantur, ut docet Excobar in *Theologia Mor. tr. 2. Exam. num. 24.* loquens de ijs, qui in mari navigant, & aqua, aliòque potu carent. Et ratio est, quia potus vini est à Deo, & à natura institutus ad sitim pellendam, ita ut hic sit primarius eius finis. Cùm ergo actiones morales accipiant speciem secundùm id, quod intenditur, non autem ab eo, quod est præter intentionem, ut in simili habet S. Thomas 2. 2. *quest. 64. art. 7.* idcirco sicuti in pluribus alijs materijs dicunt iidem Theologi, non apparet, cur non etiam usus vini

fit per se licitus in prædictis casibus, ubi periculum gravis mali impendet, ut supponi debet, esto, per accidens, & præter intentionem sequatur rationis turbatio.

50. **O**bjicies. Non sunt facienda mala, ut eveniant bona, ergo non est bibendum cum periculo ebrietatis, quod est malum, ut eveniat sedatio fitis, quæ est bona.

Respondeo. Quæ, dum fiunt, sunt mala, non licere facere, ut eveniant bona ; quale esset e. gr. perjuriæ ad vitam proximi servandam ; at in circumstantia fitis vehementis talis ebrietas non est mala, ut patet ex dictis, semper abstrahendo ab aliquo alio inconvenienti.

Peccata commissa in ebrietate.

51. **I**nquires septimò. Peccata, quæ quis committit, dura est ebrius, imputanturne ei in illo instanti, quo causam dedit, se inebriando ? Homicidium e. gr. quod ebrius, dum est in ebrietate, fortè committit, imputanturne ipsi, quando heri vespere e. gr. vino se infarcinavit, an sequenti nocte, quando hominem occidit ? Idem queritur de omissione peccaminosa ; quando nam peccat ebrius omittendo audicionem sacri die Dominico, eo ne tempore, quo se inebriavit die, e. g. sabbati, an quando illud re ipsa omittit, nempe die Dominico ? Hæc questio est universalis pro alijs casibus, ut de veneno propinato, de sagitta, seu sclopo inimicum vulnerante, &c. quando scilicet est peccatum ? propinando venenum, & sclopum emittendo,

Ecc 3 do,

do, an quando post dies perimitur inimicus?

52. Respondeo. Tres esse sententias. Prima affirmat, tunc imputari ad culpam, quando apponitur causa, nempe quando in casu nostro se quis voluntariè inebriavit, prævicens, ut semper supponi debet, vel certè dubitans, se occisurum hominem, seu se omisurum sacrum, cum tamen non abstinuerit à vino, nec ullam diligentiam adhibuerit, ne sequeretur interfectio: nam, si antequam se inebriavit, timens, se patratorem homicidii, fecit se e. g. benè claudi in cubiculo, ne postea exire ad occidendum, vacabit culpa homicidii.

37. Hanc primam sententiam tenet Vasquez p. 2. q. 71. art. 1. Lessius lib. 4. c. 3. dub. 3. n. 29. aliique.

54. Secunda asserit, imputari ad culpam, quando actu interficit, vel Sacrum omittit. Ita Marsilius, & Altidolensis apud citatos.

55. Tertia asserit, imputari ad culpam utroque tempore, tum scilicet quando apponitur causa, nempe ebrietas, tum quando actu committitur homicidium, vel omittitur sacrum. Ita Sylvester Ver. Omissio. Valentia p. 2. q. 71. art. 5. disp. 6. q. 1. punct. 4. aliique.

56. Ex his sententiis prima est probabilior. Ratio est, quia culpa non est, nisi quando liberè, & voluntariè actus peccaminosus admittitur. Cum ergo, dum quis est ebrius, libertate careat, sicuti, & quando dormit, non potest actus eo tempore commissus, vel omisus dici liber, & volun-

tarius; unde nec formaliter peccaminosus. Dico (formaliter) nam carterum ille actus homicidii, vel omisus Sacri denominabuntur quidem peccaminosa extrinsecè, ex eo scilicet quòd dicunt ordinem ad causam liberè potestatem, atque adeò rectè dici possunt, seu denominari peccata in causa, et non formaliter in seipsis.

57. Illud hie quoad praxim relegendum, an in Confessione obligetur pœnitens tum causam, id est, ebrietatem, tum actum subsecutum, e. g. homicidium, explicare? Id quod solet dari in aliis etiam materiis, ut si quis propinet venenum Petro, qui post aliquos dies moritur, an satis sit, dicere, ac fateri, se dedisse venenum, ut occideret, an debeat item addere, & de facto se occidisse?

58. Circa hæc placet mihi doctrina, quam asserit Gobat de ebrietate cap. 9. n. 21. Mala, inquit, in ebrietate commissa non oportet confiteri, cum neque sint peccata, neque imputentur ad culpam, etsi ebrietas fuerit voluntaria, illaque mala commissa in ebrietate fuerint antea prævisa: nam quamvis Castropalaus tom. 1. tract. 2. disp. 1. punct. 3. asserit, esse confitenda; tamen rectius negat De Lugo tom. 3. in 3. p. disp. 16. num. 440. cum multis aliis. Ratio est, quia tenentur confiteri sola peccata propriè dicta, ut patet ex Tridentino sess. 14. toto cap. 5. ubi ex instituto declarat, quænam sit materia necessaria confessionis, nec aliud ibi dicitur, quàm quòd peccata, & illa, per quæ nos Deum mortaliter offendisse meminerimus, sint confitenda;

TAMEN
in
seculo
NIVA
de
reditus
E
30.

da; atqui illa mala, de quibus loquimur, non sunt peccata, quia non sunt libera, nec per ea Deum offendimus: nam planè absurdum est dicere, quòd ebrius tunc mortaliter offendat Deum, cum hominem interficit, quando omni caret usu rationis, ergo non sunt necessariò confitenda.

59. Et paulò post. Quare, inquit, qui homicidium commisit in plena ebrietate, sufficit, per se loquendo, si dicat. *Me voluntarie inebriavi, pravis periculo homicidium committendi*; nec opus est confiteri, quòd infixisset vulnus lethale, ut ostendit allata ratio. Hæc Gobat.

60. Rectè autem dixit (*per se loquendo*) nam prudenter cum Valquez advertit de Lugo *loc. cit.* regulariter expedire, ut effectus ebrietatem conlecti exprimantur; tum quia hoc modo explicatur meliùs malitia actus præcedentis; tum quia meliùs intelligitur status penitentis; tum quia debet cognoscere Confessarius, an debeat iungere obligationem aliquid restituendi; tum quia debet videri denique, an illud homicidium e. grat. in ebrietate completum sit casus reservatus, vel excommunicationi obnoxius, &c.

61. Quæres. Se quis, si inebriando, solùm venialiter peccavit ob imperfectam e. g. deliberationem ex oblivione, vel inadvertentia ortam; malum ex ebrietate secutum, e. gr. homicidium, imputabiturne illi ad culpam mortalem, an ad venialem dumtaxat?

62. Respondeo ad venialem. Ita Lessius *lib. 4. cap. 3. num. 26.* Ratio est, quia illud malum non est in seipso voluntarium, ut modò dictum est, sed solùm voluntarium in causa, hoc est, in ebrietate, ergo nequit majorem culpam contrahere, quam ipsa sua causa, seu quam ebrietas hic, & nunc continet, continet autem venialem.

Vendere vinum valenti se inebriare.

63. **I**nquires octavò in hunc modum. Titius caupo, cum sciat, aliquos inebriari sæpè in sua caupona; nihilominus vinum, quoties, & quantum volunt, vendit, & propinat, licètne id faciet?

64. Respondeo cum Vega in *Responsionib. casuum Bononiens. impressis Anno 1589. fol. mihi 231.* qui hanc quaestionem latè discutit, & illicitè mortaliter id facere resolvit D. Thomas. Ratio principalior est, quia, ut nos etiam modò diximus *num. 44.* non solùm peccat, qui aliquod peccatum committit, verùm etiam illi omnes, qui eidem culpæ consentiunt, vel adjuvando, vel non impediendo, quando hoc posterius, saltè facillè, & sine notabili damno possunt; sed Titius vendendo vinum illis, quos novit in tanta quantitate se inebriare, consentit, juvátque, & non impedit eorum peccatum, cum facillè possit; ergo peccat.

65. Nec excusatur Titius ex eo, quòd, si ille non vendidisset talibus vinum, emerent alibi, ubi inebriarentur; non excusatur, inquam, nam

neque excusaris tu, qui commodas gladium e. g. homini volenti cum illo occidere suum inimicum, quamvis is, te negante, peteret ab alio, qui commodaret. Et ratio est, quis adhuc cooperaberis peccato illius hominis, siquidem quod ab alio ipse habiturus sit gladium, non tollit, quin tu defacto commodaveris, cum facile negare potuisses.

66. Nec valet, si quis ita objiciat. Opifices, qui calceos, vel sandalia, vel vestes, vel fucos vendunt impudicis mulieribus, non peccant, quamvis sciant cum illis rebus eas esse peccaturas, ergo nec caupo vinum vendens ei, quem scit, se inebriandum. Non valet, inquam, quia opifices illi non inducunt, nec juvant per dictas vestes illas mulieres ad impudicitiam; & ex alia parte excusantur à necessitate exercendi suas artes, ut habet Sanchez in Decal. lib. 1. cap. 7. At Titius Tabernarius ipso vino, quod vendit, proxime juvat potatores illos ad ebrietatem; & ex alia parte non excusatur à necessitate suæ artis, seu exercitij, cum ex suo exercitio solum habeat jus vendendi vinum modo ordinario ementibus, non verò volentibus se inebriare. Lege Castropalaum tom. 1. tract. 6. disp. 6. p. 14. qui ad vendendum vinum scienter se inebrianti, causam majorem aliquam præter ipsum vini meram premium expostulat, nempe vel timorem, ne multum diminuatur sic emptores, multum, inquam, quia ebrietas est majus malum, quam solutio Jejunij Ecclesiastici: quare major causa requiritur in vendente vinum se inebriaturo,

quàm requiratur in vendente cibos quadragesimales soluturis Ecclesiasticum Jejunium, ut suo loco nuper est dictum.

67. Quæres. Quomodo igitur se geret Confessarius, si quando ad ejus pedes accedat ejusmodi Tabernarius, quando jam publicè scitur ejus peccatum?

68. Respondeo cum eodem Vegeti. I. cap. Vel locutio est, inquit, de absolutione, vel de concessione sacre Communionis. Si de prima, docet, quando verè proponat caupo, se abstinere à dicta cooperatione, & ritè doleat de suo peccato, posse absolvi, nisi secundum circumstantias personæ prudentiam Confessarius velit differre aliquantulum absolutionem, donec experiatur, an se caupo emendaverit. Id quod commune est documentum in omni confessione advertendum.

69. Si de secunda, docet, ad Sacram Communionem hunc admitti non debere, donec publicè penitentiam agat, aut Confessarius (facta sibi facultate ab ipso penitente) publicè denunciaret, non modò præteritorum peccatorum, daturque concivibus scandalum eum penitere, & confessum esse; sed etiam omnem de futuro occasionem esse sublatam: ut scilicet, qui pravo Titii cauponis exemplo fuerunt offensi, ejusdem emendatione adfiscetur, ne Confessarius particeps sit peccati scandalum, &c.

TAMIN
in
siccol
XIVAD
de
redibus
E
30

Se inebriare in Ecclesia.

70. Inquires ultimò. An sit grave peccatum, vel edere, vel bibere, vel de inebriare in templo?

71. Respondeo. Aliud esse dicendum de potatione, & comestione, modo consueto exhibitis, aliud secundò de inebriatione, aliud tertio de publico convivio. Quoad primum, si potus, & comestio fiat ex necessitate in Ecclesia, nullum est peccatum; si absque necessitate, est (per se loquendo) veniale dumtaxat, quia id videtur parva irreverentia loci Sacri. Ita S. Thomas in 1. 2. ad Corinth. 11. lect. 4. Sà Ver. Ecclesia. Layman lib. 4. tr. 10. c. 7. n. 11.

72. Quoad secundum, bibere in Ecclesia usque ad ebrietatem, quando id occultè à te fiat, non videtur esse novum peccatum mortale, præter ipsam ebrietatem. Ratio est, quia actus se inebriandi, & potus auferens utrumque rationis, non videtur tam repugnans cultui sacro, ut per illum in Ecclesia factum occultè à te æstimeretur gravis irreverentia Ecclesie. Dixi (à te occultè factum) nam instituere computationem, perinde ac si esses in caupona, ultro, citòque vinum liberaliter propinare usque ad ebrietatem, immò etiam sine ebrietate, aliquid majus irreverentia sine dubio sapit: quare consultò, ac seriò has propinationes in Ec-

clesia facere, erit mortale, quia certè cum tali publicitate in omnium existimatione, Ecclesie, irreverentia gravis infertur. Ita Dicastillus de Pœnit. disp. 9. à n. 654.

73. Quoad tertium, dico mortale sacrilegium esse, instituere in Ecclesia absque necessitate prophænum convivium, licet in eo non poterit usque ad temulentiam. Ita Dicastillus loco cit. n. 652. Ratio est, quia sanè id nimis gravem Ecclesie, atque adeò Divino cultui irreverentiam ostendit. Sanè S. Anselmus in Ep. ad Corinth. sentit, Ecclesiam Dei contemni, dum in ea carnales cibi irreverenter sumantur. Et rectè quidem addit (irreverenter:) nam aliquando consueto modo ex necessitate in templo edere, vel potare, cum non fiat, nisi necessitate concedente, à S. Anselmo non reprehenditur, sicuti nec nos reprehendimus n. 71.

74. Notandum denique velim, aliquanto benignius esse sentiendum, si vini potatio fiat in choro musico elevato à solo; tum quia tunc temper, ut suppono, esset sine publicitate; tum quia licet is locus etiam appellatione Ecclesie veniat, ut habet Sanchez lib. 9. de Matrim. disp. 16. n. 33. tamen in communi hominum existimatione ibi manducare vel bibere non existimatur gravis irreverentia, vel certè non existimatur mortalis.

